

RPW/48117/2022 P
Data: 2022-06-09
MKIS

09.06.2022

Sz.P. Anna Moskwa

Minister Klimatu i Środowiska

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

**Zalecenia dotyczące stanowiska Unii Europejskiej na 15. Spotkanie Konferencji
Stron Konwencji ONZ w sprawie bezpieczeństwa biologicznego, biologii
syntetycznej i napędów genowych**

W związku ze zbliżającymi się negocjacjami w ramach **15 Spotkania Konferencji Stron Konwencji o Różnorodności Biologicznej (CBD COP15)**, zwracamy się do państw członkowskich Unii Europejskiej o uwzględnienie w stanowisku UE na **15 Spotkanie Konferencji Stron Konwencji**, że uwalnianie organizmów zmodyfikowanych genetycznie do środowiska nie powinno być brane pod uwagę do czasu rozwiązania problemów i niejasności związanych z międzynarodowym prawem, ochroną środowiska, bezpieczeństwem biologicznym i zarządzaniem, w oparciu o szeroko zakrojony i partycypacyjny proces oceny.

Byłoby to zgodne z zaleceniami Parlamentu Europejskiego wyrażonymi w rezolucji w sprawie **15 Spotkania Konferencji Stron Konwencji o Różnorodności Biologicznej (CBD COP15)** oraz sprawozdaniem w sprawie **unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030**; a także z rezolucją Parlamentu Europejskiego z dnia 6 października 2021 r. w sprawie roli polityki rozwoju w odpowiedzi na utratę różnorodności biologicznej w krajach rozwijających się w kontekście realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

Byłoby to również zgodne z dotychczasowym apelem 294 404 obywateli Unii Europejskiej, którzy w ogólnoeuropejskiej petycji wzywają ministrów środowiska i rolnictwa oraz Komisję Europejską

do zapobieżenia uwolnieniu do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie. W tym celu domagamy się wprowadzenia globalnego moratorium na stosowanie napędów genowych, które ma zostać uzgodnione na **15 Spotkaniu Konferencji Stron Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej**. Ponadto, zgodnie z reprezentatywnym badaniem opinii publicznej przeprowadzonym w grudniu 2020 r. wśród obywateli ośmiu krajów UE, większość respondentów stwierdziła, że ich zdaniem ryzyko związane z napędami genowymi jest zbyt wysokie i że uzasadnione byłoby wprowadzenie moratorium.

W związku z punktami porządku obrad, które będą omawiane na **15 Spotkaniu Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD COP15)**, także w odniesieniu do celów globalnego programu ochrony różnorodności biologicznej po roku 2020, prosimy o uwzględnienie w konkluzjach Rady UE i stanowiskach UE następujących punktów:

W celu realizacji zasady przezorności - zapisanej w prawie unijnym i międzynarodowym - należy jeszcze bardziej podkreślić i uwypuklić w treściach znaczenie i konieczność stosowania zasady przezorności i jej wdrażania w odniesieniu do organizmów zmodyfikowanych genetycznie. Oznacza to, że ważna decyzja 14/19 musi zostać potwierdzona i uzupełniona o dalsze kryteria w punktach 4 i 5 porządku obrad.

Proponujemy następujące sformułowanie:

Wzywa Strony i inne Rządy, w celu uniknięcia nieodwracalnych negatywnych skutków dla bioróżnorodności i jej zrównoważonego wykorzystania oraz zapobieżenia niezamierzonemu transgranicznemu przemieszczaniu Żywych Zmodyfikowanych Organizmów (LMO), aby nie rozważały uwolnienia LMO zawierających zmodyfikowane napędy genowe, w tym uwolnienia eksperymentalnego oraz do celów badawczo-rozwojowych, tak długo, jak długo braki w wiedzy i danych będą podważać kompletność i wiarygodność naukową oceny ryzyka; oraz tak długo, jak długo nie będzie sprawdzonych mechanizmów kontroli, wycofywania, łagodzenia i odwracania skutków po uwolnieniu, aby umożliwić niezawodne i skuteczne środki zarządzania ryzykiem; oraz do czasu, gdy międzynarodowe wyzwania i niepewności związane z prawem, środowiskiem, bezpieczeństwem biologicznym i zarządzaniem zostaną rozwiązane w ramach szeroko zakrojonego i partycypacyjnego procesu oceny.

Punkt 4 porządku obrad: Biologia syntetyczna

Kampania "Stop Gene Drive" uważa, że pilnie potrzebne jest ustanowienie długoterminowego procesu horizon scanning oraz monitorowania i oceny najnowszych osiągnięć technologicznych w dziedzinie biologii syntetycznej. Odpowiednią grupą, która mogłaby kierować tym procesem, byłaby multidyscyplinarna grupa ekspertów technicznych (MTEG). Aby ocenić potencjalny wpływ nowych (bio)technologii (w tym LMO pochodzących z nowych technik inżynierii genetycznej i produktów biologii syntetycznej), w skład tej grupy powinni wchodzić eksperci z wielu dyscyplin naukowych reprezentujący szeroki zakres systemów wiedzy. Do powołania grupy powinny mieć zastosowanie procedury dotyczące konfliktu interesów (zgodnie z decyzją 14/33). Proces oceny technologii prowadzony przez tę grupę powinien uwzględniać konsekwencje dla środowiska i zdrowia, a także kwestie społeczno-ekonomiczne, kulturowe i etyczne.

Punkt 5 porządku obrad: Ocena ryzyka

Kampania "Stop Gene Drive" uważa, że konieczne jest opracowanie (wiążących na poziomie międzynarodowym) wytycznych dotyczących oceny ryzyka związanego z organizmami zmodyfikowanymi genetycznie. Powinny one mieć zastosowanie do wszystkich rodzajów organizmów zmodyfikowanych genetycznie, a nie tylko do jednego zastosowania, np. tylko do komarów. Zalecenia powinny zostać opracowane przez heterogeniczną i transdyscyplinarną grupę ekspertów, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ludność rdzenną, w ramach Technicznej Grupy Ekspertów Ad Hoc (AHTEG), i realizować zasadę ostrożności. Wytyczne muszą również uwzględniać zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, względy społeczno-ekonomiczne, a także tradycyjną wiedzę i wartość różnorodności biologicznej dla ludności rdzennej i społeczności lokalnych.

Globalne ramy różnorodności biologicznej po 2020 r. Cel 17: Bezpieczeństwo biologiczne

Cel 17 powinien koncentrować się na wprowadzeniu środków regulujących i zapobiegających negatywnemu wpływowi organizmów zmodyfikowanych genetycznie, które mogą powstać w

wyniku stosowania biotechnologii, biologii syntetycznej lub nowych technik inżynierii genetycznej na różnorodność biologiczną i zdrowie ludzkie.

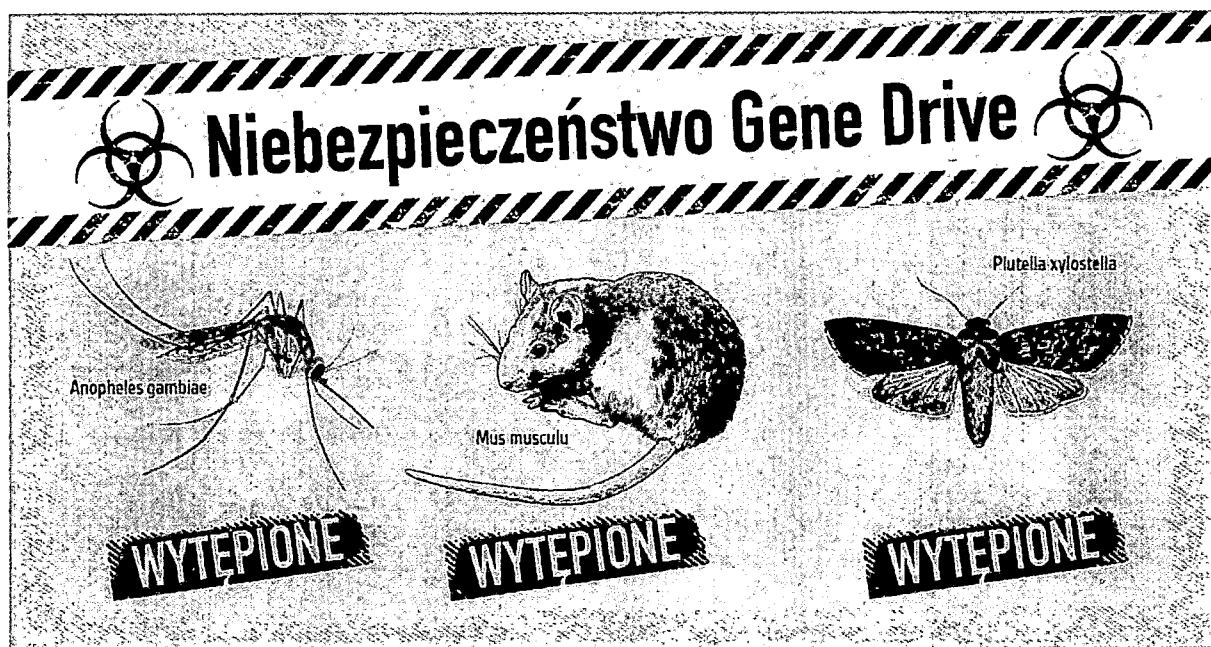
W tym celu - i zgodnie z zasadą ostrożności - CBD powinna ustanowić kompleksowy proces monitorowania i oceny najnowszych osiągnięć technologicznych w ramach analizy horyzontalnej. Cel 17 powinien również uwzględniać skutki społeczno-gospodarcze oraz zapewniać odpowiedzialność i zadośćuczynienie, a także gwarantować dobrowolną uprzednią i świadomą zgodę ludności tubylczej i społeczności lokalnych, których ziemie, terytoria i wody mogą zostać dotknięte uwolnieniem żywych zmodyfikowanych organizmów powstałych w wyniku zastosowania biologii syntetycznej lub nowych technik inżynierii genetycznej.

Załącznikiem do wyżej wymienionych zaleceń jest petycja oraz podpisy obywateli Unii Europejskiej. Podmiotami wnoszącymi petycję oraz stanowisko są:

1. **Instytut Spraw Obywatelskich**, Pomorska 40, 91-408 Łódź, Polska
2. **WeMove Europe SCE mbH**, Planufer 91-10967 Berlin, Niemcy
3. **Zukunftsstiftung Landwirtschaft / Save Our Seeds**, Marienstr. 19-2010117 Berlin, Niemcy
4. **Umweltinstitut München e.V.** Goethestraße 20, 80336 Monachium, Niemcy
5. **Aurelia Stiftung**, Bismarckallee 9 14193 Berlin, Niemcy
6. **Pollinis**, 10, rue Saint Marc 75002 Paryż, Francja

7. Skiftet för Sverige, Emågatan 50-52 128 46 Bagarmossen, Szwecja

Przedmiotem petycji skierowanej do Ministerstwa Klimatu i Środowiska (ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa) jest wezwanie do podjęcia prac nad wprowadzeniem globalnego moratorium na wypuszczenie organizmów modyfikowanych przy użyciu technologii „gene drive” do środowiska na Konferencji Stron (COP) Konwencji Narodów Zjednoczonych o Różnorodności Biologicznej (CBD).

Moratorium na technologię "gene drive"

Petycja

Apeluję o zapobieżenie uwolnieniu do środowiska naturalnego organizmów modyfikowanych przy użyciu technologii „gene drive”. Wzywam do podjęcia prac nad wprowadzeniem globalnego moratorium na wprowadzanie takich organizmów do środowiska na Konferencji Stron (COP) Konwencji Narodów Zjednoczonych o Różnorodności Biologicznej (CBD).

Imię*:

Nazwisko*:

E-mail*:

Kraj*:

Kod pocztowy*:

Twój komentarz:

Podpisz petycję

Klikając przycisk „Podpisz”, wyrażasz poparcie dla tej kampanii i zezwalasz WeMove Europe na wykorzystanie Twoich danych do celów tej kampanii. Adresatowi petycji możemy przekazać Twoje imię i nazwisko oraz kraj. Usuniemy Twoje dane po zakończeniu kampanii, chyba że wyrazisz zgodę na otrzymywanie od nas spersonalizowanych e-maili o naszych kampaniach. Nigdy nie udostępnimy informacji o Tobie żadnym stronom trzecim bez Twojego zezwolenia. Tu możesz przeczytać naszą pełną politykę prywatności.

295 200

z 350 000 podpisów

Wyobraź sobie genetycznie modyfikowane komary zaprojektowane tak, by jak najszybciej dziedziczyły swoje geny, czyniły swoich kuzynów bezpłodnymi i prowadziły do ich wymarcia - w ten sposób zakłócając łańcuch pokarmowy.^[1]

Zdaniem naukowców istnieje ryzyko, że technologia „gene drive” – tzw. nadpisywanie genów – może nawet przenosić materiał genetyczny z komarów na motyle. Jeśli tak się stanie, spowoduje to masowe wymieranie zapylaczy, a w konsekwencji utratę wielu roślin, upraw i całych ekosystemów ^[2].

Nikt, kto obecnie promuje tę technologię, nie wie, jak zminimalizować to ryzyko. A mimo to **postępują prace nad jej wprowadzeniem w życie**. Większość funduszy na jej rozwój pochodzi od amerykańskiej agencji wojskowej DARPA oraz

W ramach przygotowań do ważnego posiedzenia ONZ w 2021 roku szereg ważnych decyzji zostanie podjętych na konferencjach eksperckich. Na wszystkich tych konferencjach swoją reprezentację ma Unia Europejska. Parlament Europejski wezwał już Komisję Europejską i państwa członkowskie do wprowadzenia globalnego moratorium na uwalnianie do środowiska organizmów zmodyfikowanych za pomocą technologii „gene drive”. To jednak nie wystarczy. **Nasz wspólny głos może być decydujący.**

Razem z ponad 200 organizacjami z całego świata apelujemy o wprowadzenie globalnego moratorium na wprowadzanie do środowiska naturalnego organizmów żywych modyfikowanych przy użyciu technologii „gene drive”. Uważamy to za konieczne dla ochrony różnorodności biologicznej. ^[3]

Podejście ostrożnościowe wymaga, aby moratorium pozostało w mocy do czasu przyjęcia obowiązujących wszystkie kraje świata reguł dotyczących następujących źródeł ryzyka i odpowiedzi na otwarte pytania:

- **Brak kontroli nad rozprzestrzenianiem.** Według obecnego stanu wiedzy nie ma możliwości wychwycenia uwolnionych do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów. Nie ma również możliwości ograniczenia ich rozprzestrzeniania się w czasie i przestrzeni. Granice państwowe ani geograficzne nie są dla nich barierą.
- **Ryzyko związane z prowadzeniem badań.** O ile wiemy, technologia „gene drive” była jak dotąd testowana wyłącznie w warunkach laboratoryjnych. Jednak nawet to jest ryzykowne, ponieważ już kilka organizmów, które wydostaną się na zewnątrz, może stanowić zagrożenie.
- **Narzędzia inżynierii genetycznej są podatne na błędy.** Narzędzia inżynierii genetycznej takie jak CRISPR/Cas9, które pozostają aktywne w uwolnionych organizmach, nie są odporne na błędy. Możliwe jest zatem wystąpienie nieprzewidzianych skutków na poziomie genetycznym.
- **Przewidzenie wszystkich konsekwencji ekologicznych jest zawsze skomplikowane, a często niemożliwe.** Technologia „gene drive” została zaprojektowana tak, by przynosić efekty w naturalnie występujących populacjach organizmów, a efekty te są dziedziczone w kolejnych pokoleniach jako cechy dominujące. Nie sposób przewidzieć, w jaki sposób zniknięcie jednej odmiany zwierząt zmieni łańcuchy pokarmowe i wpłynie na zachowanie innych gatunków. Jak dotąd nie powstały żadne wytyczne dotyczące oceny ryzyka i nie jest pewne, czy taka ocena jest w ogóle możliwa. Nie wykonano praktycznie żadnych badań na temat potencjalnych zagrożeń dla ludzi i dla środowiska.
- **Poza oceną ryzyka konieczne jest sporządzenie kompleksowej oceny technologicznej, zanim organizmy zmodyfikowane za pomocą technologii „gene drive” zostaną wprowadzone do środowiska.** Ze względu na to, że ta technologia ma daleko idące konsekwencje i pociąga za sobą wątpliwości techniczne, ekologiczne, etyczne, kulturowe, społeczne oraz legislacyjne, zastosowanie tej technologii w środowisku musi zostać poprzedzone jej wyczerpującą oceną. Nie są również wystarczająco jasne kwestie związane z odpowiedzialnością prawną i prawem do odszkodowań.

- **Technologia „gene drive” ma również zastosowania militarne.** Amerykański wojskowy instytut badawczy DARPA jest jednym z największych sponsorów badań nad technologią „gene drive” [4]. W ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o Broni Biologicznej od kilku lat prowadzone są rozmowy na temat ograniczenia potencjalnego zagrożenia, jakie wiąże się z użyciem technologii „gene drive” jako broni.
- **Kto decyduje?** Jeśli organizmy zmodyfikowane za pomocą technologii „gene drive” mogą i powinny rozprzestrzeniać się w środowisku, należy wyjaśnić, kto ma prawo decydować o ich uwolnieniu. W tym celu konieczne jest powołanie instytucji i stworzenie mechanizmu decyzyjnego na poziomie globalnym.

Przypisy:

1. <https://www.sciencedaily.com/releases/2019/12/191219142646.htm>
2. Z dotychczasowych badań wynika, że bakteria o nazwie wolbachia może przenosić geny między różnymi gatunkami owadów. Teoretycznie jest więc możliwy transfer genów między komarami a owadami zapylającymi.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4882834/>
3. https://www.etcgroup.org/sites/www.etcgroup.org/files/files/forcing_the_farm_sign_on_letter_english_web.pdf
4. <https://www.etcgroup.org/content/gene-drive-files>

Partnerzy:

